

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a személyesen eljár felperes neve (felperes címe) felperesnek - az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala (1363 Budapest, Pf. 24., ügyintéző: dr. Kiss Sándor) által képviselt Fővárosi Bíróság (1055 Budapest, Markó u. 27.) alperes ellen bírósági jogkörben okozott kár bekövetkeztének megállapítása iránt indult perében a Fejér Megyei Bíróság 2008. május 25. napján kelt 12.P.20.650/2008/4. szám alatti ítélete ellen a felperes részéről 5. és 7. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 24.000 (huszonnégyezer) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes szervezetébe tartozó, önálló jogi személyiséggel nem rendelkező Fővárosi Munkaügyi Bíróság a 18.M.574/2002/14/II. szám alatti egyezséget jóváhagyó jogerős végzése meghozatalával kárt okozott a számára abban az esetben, ha a végzés által jóváhagyott egyezségben írt és annak végrehajtásakor kapott összeget a járulékaival együtt a munkáltatója részére vissza kell fizetnie.

A peradatok szerint a Pécsi Munkaügyi Bíróság 2005. május 23-án 2.M.168/2005/9. szám alatt meghozott, és a Baranya Megyei Bíróság 2005. november 3-án kelt 1.Mf.20.862/2005/6. szám alatti ítéletével helybenhagyott ítéletében megállapította a Fővárosi Munkaügyi Bíróság által jóváhagyott perbeli egyezség érvénytelenségét. Erre alapítva a felperes munkáltatója pert indított az érvénytelenség Ptk. 237. § (1)

bekezdés szerinti jogkövetkezményeinek érvényesítésére, azaz a kifizetett összeg és kamatai megfizetése iránt.

A felperes jelen keresetében előadta, hogy a Baranya Megyei Bíróság ítéletét nem tartja jogszerűnek, szerinte a Pp. szabályai szerint a munkáltató jogtanácsosa a perbeli egyezséget megköthette, azt a Fővárosi Munkaügyi Bíróság jóváhagyhatta. A jogszerű és alapos egyezségekre figyelemmel nem kívánja a felvett pénzt visszafizetni.

A megállapítási keresettel kapcsolatban előadta: károsodása még nem következett be, ezért a teljesítés kizárt. A megállapítás jogai megóvása érdekében szükséges, mert ha az egyezséget jóváhagyó végzés ellenére a kapott összeget vissza kell fizetnie, az nem neki felróható. Az egyezséget jóváhagyó végzés ugyanis álláspontja szerint ítélet hatályú, jogerős és megtámadatlan, valamint megtámadhatatlan, továbbá res iudicata hatású: ez alapján a részéről jogszerűen történt meg a pénzüsszeg végrehajtása. Ha azonban a Baranya Megyei Bíróság jogerős ítélete alapján mégis elrendelné a bíróság a visszafizetést az ellene a Fővárosi Bíróságon indult perben, úgy figyelembe kell venni, hogy a Baranya Megyei Bíróság jogerős ítélete azt állapította meg, hogy a Fővárosi Munkaügyi Bíróság volt az, aki nem hagyhatta volna jóvá az egyezséget, mert az súlyosan jogsértő és nyilvánvalóan téves. Vagyis eszerint az alperes kirívóan rosszul alkalmazta a jogszabályokat, jogellenes magatartása az ítéletekből kiolvasható. Erre figyelemmel amennyiben őt jogerős döntéssel elmarasztalnák, azt át kívánja hárítani a Fővárosi Munkaügyi Bíróságra, illetve az alperesre. Kára abból fog származni, hogy egy esetleges, őt marasztaló ítélet alapján a felvett pénzt járulékokkal együtt kell visszafizetnie.

Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen a per megszüntetését kérte a Pp. 157. § a) pontja és a 130. § (1) bekezdés f) pontja alapján a kereset időelőttiségére hivatkozással. Másodlagosan a kereset elutasítását kérte bejelentve perköltségigényét is.

Álláspontja szerint a megállapítási kereset előterjesztésének feltételei hiányoznak. Ezen túl a kárfelelősség Ptk. 349. § (1) bekezdésben foglalt speciális előfeltétele sem áll fenn, mert a felperes az egyezséget jóváhagyó végzést nem fellebbezte meg. A jogerős végzés meghozatala és a keresetindítás között 5 év eltelt, ezért elévülésre is hivatkozott. Utalt arra, hogy nem is biztos, hogy a felperesnek keletkezik kára, hiszen több jogorvoslati eljárás is folyamatban van. Az egyezés érvénytelenné nyilvánítása folytán továbbá a felperes jogtalanul vette fel az egyezés szerinti összeget, ezért annak visszakövetelése, visszaítélése nem is minősülhet kárnak; az törvényes következmény.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 3.000 forint perköltséget, valamint az államnak felhívásra 21.000 forint kereseti illetéket.

Indokolása szerint először abban a kérdésben foglalt állást, hogy a pert időelőttiség miatt meg kell-e szüntetni. E körben utalt arra, hogy a felperes személyes előadásából egyértelműen megállapítható, hogy maga is úgy véli, károsodása

bekövetkezése bizonytalan: függ attól, hogy a Fővárosi Bíróság előtt folyó perben milyen ítélet születik, illetve a munkáltató, illetve jogutódja ellen indított perek mikor, milyen eredménnyel zárulnak. A kereset tehát számol ezzel a feltételezettséggel, hiszen az alperes kárfelelősségét a felperes azzal a feltétellel kérte megállapítani, hogy az eredeti állapot helyreállítása iránti perben elmarasztalják. Az időelőttiséget pedig mindig az érvényesített igényhez képest kell megítélni, ezért időelőttiségről nem lehet szó, a keresetet érdemben kell elbírálni.

Az elsőfokú bíróság az alperes elévülési kifogását alaptalannak találta, hiszen a kár még be sem következett, így az esetleges elévülés meg sem kezdődött.

Rögzítette, hogy a megállapítási kereset valamely jog, tény vagy jogviszony fennálltának megállapítására irányulhat. A felperes keresetében azon tény megállapítását kérte, hogy a jövőben az alperesi magatartás miatt károsodni fog. Az alperes azonban helyesen hivatkozott arra, hogy az összeg visszafizetése nem járna a felperes károsodásával, hiszen az érvénytelennek nyilvánított egyezség alapján beszedett összeg nem is illette volna meg a felperest, annak visszafizetése nem tekinthető károsodásnak. Kárként csak olyan többletköltségek és kiadások jöhetnek szóba, amit a felperesnek azért kell majd esetleg felvállalnia, hogy visszafizetési kötelezettségét tudja majd teljesíteni. Azt, hogy lesznek ilyen többletkiadások, nem lehet előre prognosztizálni, mert nem zárható ki, hogy a felperes a munkaügyi perekben olyan anyagi igényeinek tud majd érvényt szerezni, amik beszámítása a munkáltató polgári perben érvényesített követelése felemésztésére alkalmas. Így tehát az elsőfokú bíróság teljes bizonyossággal nem tudta megállapítani, hogy a felperes a jövőben károsodhat, ezért nem vizsgálta a kártérítés általános és speciális feltételeit, hanem a keresetet elutasította.

Az ítélet ellen a felperes élt fellebbezéssel kérve az elsőfokú bíróság döntésének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra való utasítását, ami - álláspontja szerint - keresetmódosítási lehetőséget teremtene a számára. Másodlagosan a per megszüntetése mellett kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését a 87/1998. BH-ban kifejtettekre figyelemmel. A PK. 152. számú állásfoglalásnak megfelelően perköltséget igényelt, ennek mértéke meghatározását a bíróság mérlegelésére bízta.

Hangsúlyozta, hogy a keresetet nem tartja időelőttinek, mert kára már most is van, mégpedig elmaradt haszon, a pereskedéssel felmerült költség, továbbá nem vagyoni kár formájában. Előadta: a már felmerült kára a Baranya Megyei Bíróság döntésével függ össze. Ha azonban az elsőfokú bíróság ítéletének igaza van, akkor talán nem a kereset elutasításának lett volna helye, hanem a per megszüntetésének. Hangsúlyozta, a Fővárosi Bíróság egyezséget jóváhagyó végzése a javára szólt, ezért nyilvánvaló, hogy ellene nem élt jogorvoslattal. Az elsőfokú bíróság döntésével atekintetben egyetért, hogy elévülésről az adott esetben nem lehet szó.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte annak helyes indokai alapján.

Álláspontja szerint a felperes a fellebbezésben nem jelölt meg olyan új tényt vagy bizonyítékot, amely alkalmas lenne az elsőfokú ítélet megváltoztatására. Kiemelte,

hogya a Baranya Megyei Bíróság munkaügyi perben az egyezséget támadó kereset kapcsán hozott jogerős döntése nem alapoz meg önálló kártérítési pert a Fővárosi Bíróság alperessel szemben egyrészt azért, mert az ott hozott jogerős döntés csak a rá vonatkozó jogorvoslati rendszer keretein belül támadható, kártérítési per keretein belül nem. Másrészt azért sem, mert a felperes álláspontja szerint is a Fővárosi Bíróság egyezséget jóváhagyó végzése - értve ez alatt a Fővárosi Munkaügyi Bíróságot - a javára szólt. Ezen túlmenően utalt arra is, hogy a megállapítási kereset nem a perbeli igényre szabott kereset.

Az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott rendelkezése nem volt, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság döntését teljes terjedelmében bírálta felül.

A felperes fellebbezése alaptalan.

A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezésben foglaltakra tekintettel először abban a kérdésben foglalt állást, hogy szükséges-e bármely okból az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése.

E körben rögzíti: a felperes a másodfokú eljárásban a Pp. 247. § (1) bekezdésben megengedett módon nem változtatta meg keresetét, illetve a fellebbezési tárgyaláson előadottak szerint - az új ténybeli alapon bekövetkezett kárra utalással - keresetváltásra nem is volt lehetőség. Jelen perben ugyanis a felperes a Fővárosi Bíróság alperessel szemben arra hivatkozott, hogy az egyezséget jóváhagyó végzés törvénysértő volt, ebből eredően kára az egyezés alapján felvett összeg visszafizetése esetén keletkezhet; míg a másodfokú tárgyaláson más bíróságok súlyos jogsértő tevékenységére utalva állította egyéb jellegű - elmaradt haszon, költség, nem vagyoni - kára bekövetkezését. Ilyen fajta keresetváltásra csak az elsőfokú ítélet hozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig van lehetőség (Pp. 146. § (1) bekezdés). Az pedig a Polgári perrendtartás szerint nem hatályon kívül helyezési ok, hogy a keresetváltásra a bíróság lehetőséget adjon. Hatályon kívül helyezésre a Pp. 252. § (2) és (3) bekezdése alapján lenne mód, a felhívott jogszabályhelyekben rögzített feltételek azonban nem állnak fenn.

Hatályon kívül helyezés lehetséges még a Pp. 251. § (1) bekezdés szerinti permegszüntetés esetében is, adott esetben azonban erre sem kerülhet sor. Az alperes hivatkozott ugyan a felperesi követelés időelőttiségére és erre tekintettel kérte a per megszüntetését, ez a kérelme azonban alaptalan. A felperes ugyanis megállapítás iránti keresetet terjesztett elő, melyre figyelemmel anyagi jogi értelemben nincs a felperesnek követelése, melynek időelőttisége felmerülhetne, a kért megállapítás időelőttisége pedig fogalmilag kizárt.

Itt jegyzi meg az ítéltábla, hogy a felperes másodlagos fellebbezési kérelmében hivatkozott BH 1987.98. szám alatt közzétett jogeset jelen esetben azért nem vehető figyelembe, mert az abban foglaltak szerint a bíróságnak marasztalási és nem megállapítási keresetről kellett döntenie.

Az ítélet tábla mindezek folytán az elsőfokú ítéletet érdemben bírálta felül. E körben az elsőfokú bíróság döntése helytálló, azonban alapvetően eltérő jogi indokok alapján.

A felperes megállapításra irányuló keresetet terjesztett elő, ezért a per érdemét tekintve elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a Pp. 123. §-ban foglalt konjunktív feltételek fennállnak-e. A felhívott § szerint megállapításra irányuló egyéb kereseti kérelemnek csak akkor van helye, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet.

Az egyéb megállapítási kereset előterjesztésére tehát alappal csak akkor kerülhet sor, ha a marasztalás kizárt, a felperes oldalán pedig jogvédelmi szükséglet áll fenn. Adott esetben a marasztalás kizártsága megállapítható, hiszen az elsőfokú eljárásban előterjesztett kereset szerint a felperes kártérítési követelése még nem lejárt követelés, a kár bekövetkezte szempontjából jelentős munkaügyi per még nem lezárt ügy, így nem ismert az sem, hogy a végzéssel jóváhagyott egyezség alapján felvett pénzüsszeget a felperesnek vissza kell-e fizetnie vagy sem.

A másik konjunktív feltétel, a jogmegóvási szükséglet azonban nem áll fenn. Ennek anyagi jogi természetű oka az, hogy a Ptk. 341. § (1) bekezdése speciális szabályt tartalmaz a károsodás veszélye esetére, amely alapján a veszélyeztetettnek marasztalási típusú igénye keletkezik. Így károsodás veszélye esetén a veszélyeztetett azt kérheti a bíróságtól, hogy azt, akinek részéről a veszély fenyeget, tiltsa el a veszélyeztető magatartástól, illetőleg kötelezze a kár megelőzéséhez szükséges intézkedések megtételére és - szükség szerint - biztosíték adására. Más kérdés, hogy e jogszabályhely figyelembevételével a felperesi követelés nem fogalmazható meg, ez alapján a felperes - a konkrét körülmények folytán - igényt nem tud érvényesíteni.

A megállapítási kereset előterjeszthetősége azonban eljárási szempontból is kizárt az adott ügyben. A felperes ugyanis a jelen perben hivatkozott kára esetleges bekövetkezése esetén kártérítés megfizetése iránt pert indíthat, amely marasztalás iránti perben a bíróságnak szükségképpen kell vizsgálnia a kár bekövetkezése tényét mint jogalapi kérdést. Egy később megindítandó per jogalapját pedig előre - a Pp. 123. § alapján - megállapítani nem lehet, mint ahogy annak sincs helye a kialakult bírói gyakorlat szerint, hogy olyan tényre vonatkozóan, melyre valamely konkrét perben védekezésnek hivatkozni lehet, a fél - jog megóvása címén - önálló megállapítási pert indítson (lásd: BH 1985.195.).

A felperes jelen perbeli keresetében azt adta elő, hogy amennyiben a jogerős jóváhagyott egyezség alapján felvett pénzt vissza kellene fizetnie, azért érne hátrány (kár), mert az összeget maga és családja létfenntartására, lakhatása megoldására fordította, illetve mert szerinte az egyezséget jóváhagyó végzés - mint bírósági határozat - nem került hatályon kívül helyezésre. E körülményekre azonban

az ellene folyó, a munkáltatója által a Ptk. 237. § (1) bekezdése alapján indított perben is hivatkozhat védekezésésként.

Mindezekre tekintettel a megállapítás iránti kereset a Pp. 123. §-ban foglalt konjunktív feltételek fennállta hiányában alaptalan. Ez természetesen nem jelenti, hogy a kár bekövetkezte esetén a felperes marasztalásra irányuló pert ne indíthatna.

A Fővárosi Ítéltábla a fentieken túl megjegyzi: az elsőfokú bíróság álláspontjával az elévülés kizártságát illetően teljes egészében egyetért, ugyanakkor a Ptk. 349. § (1) bekezdése és 339. § (1) bekezdése vizsgálatára nem azért nem kerülhet sor, mert teljes bizonyossággal nem állapítható meg, hogy a felperes a jövőben károsodhat, hanem azért, mert a kártérítés speciális és általános feltételei csak marasztalási kereset előterjesztése esetén vizsgálандók.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntését a fenti eltérő indokolással a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján hagyta helyben.

A felek tárgyi illetékfeljegyzési jogára figyelemmel feljegyzett fellebbezési illetéket a felperes köteles megfizetni a Pp. 78. §-a és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése értelmében.

Budapest, 2009. január 20.

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

Dr. Szabó Klára s.k.
előadó bíró

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: